

Asia: VN/7340/2021

Lausuntopyyntö esitysluonnoksesta laeiksi huumausainelain ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

3 § Määritelmät / Definitioner

Jos DMT:tä sisältävät kasvit lisätään huumausainelakiin, niin sen seurauksena Suomessa luonnonvaraisena kasvava ruokohelppi (*Phalaris arundinacea*) muuttuisi huumausaineeksi, mikä ei ole tarkoituksenmukaista. Ruokohelppiä viljellään Suomessa hyötykasvina mm. rehu- ja energiatuotannossa, ja sille on povattu roolia ilmastonmuutoksen torjunnassa. Lisäksi ruokohelppia käytetään maisemointiin ja koristekasvina.

On totta, että jotkut henkilöt ovat kokeileet DMT:n erottamista Ruokohelpistä tai luonnoksessa mainituista kasveista kuten Mimosa hostilis -kasvin juurikaarnasta. Tällainen toiminta on erittäin hankalaa ja vaivalloista eikä ole omiaan leviämään sellaiseen laajuuteen, että sillä olisi mitään todellisia haittavaikutuksia. Se on täysin marginaalista.

Aina löytyy ihmisiä, jotka kokeilevat jotain eksoottista, mutta ei lainsäädäntöä voi heidän ehdoillaan tehdä. Luonnoksen logiikan mukaan voisi kieltää monet kärpässienet, Päivänsinen (Heavenly Blue) siemenet ja Muskottipähkinän.

Se, että DMT:tä tai jotain muuta huumausainetta sisältävä kasvi määritellään huumausaineeksi, pikemminkin rohkaisee kokeilemaan vaikuttavien aineiden erottamista kasveista sekä synteettisten aineiden valmistusta.

Perusteluissa huomioidaan muutoksen olevan ristiriidassa perustuslaillisen oikeuden kanssa henkilökohtaiseen vapauteen. Perusteluissa vedotaan perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädettyyn julkisen vallan velvollisuuteen edistää väestön terveyttä. Ei ole kuitenkaan pitävää näyttöä siitä, että

tällainen kieltö tosiasiallisesti edistäisi väestön terveyttä. Kun pyritään puuttumaan perustuslaillisiin oikeuksiin, tulee perustelut näyttää todeksi tutkittuun tietoon nojaten.

DMT:tä sisältäviä kasveja ei ole tarkoituksenmukaista lisätä huumausainelakiin.

7 § Eräiden kasvien ja sienien viljelykieltö / Förbud mot odling av vissa växter och svampar

Fimean ja STM:n laatima "Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huumausainelain ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §:n muuttamisesta" pitää valmistella uudelleen ja asettaa sille ajanmukaiset tavoitteet.

Lakiesitystä perustellaan vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksella, The Single Convention, ja sen pohjalta tehdyillä tulkinnoilla Suomen huumausainelain eri pykälissä.

Kyseisen sopimuksen tarkoituksena on kantaa vastuu ihmiskunnan terveydestä ja hyvinvoinnista. Sen johdannossa todetaan ensimmäisenä, että huumausaineiden lääkinällinen käyttö on jatkuvasti välttämätöntä kivun ja kärsimyksen lievittämiseksi ja, että asianmukaisin toimenpitein on varmistettava huumausaineiden saanti tähän tarkoitukseen.

28 artiklan 2 kohdassa todetaan yksiselitteisesti, että sopimusta ei sovelleta kannabiskasvin viljelyyn yksinomaan teollisia tai puutarhaviljelytarkoituksia varten. Kasviin ei tällöin kohdistu yleissopimuksen mukaisia rajoituksia, eikä perusteita huumausainelainsäädännölliseen kontrolliin ole. Huumausainelainsäädännön sekoittaminen tähän on selvää ylireagointia huumeiden kriminaalivalvonnan puolelta, mille ei löydy perustetta kansainvälisestä sopimuksesta.

Huumausainelaille valvotaan tiettyjen kasvien kuten kannabiksen kasvatusta huumausaineeksi käytettäväksi. Hampun viljely kuiduksi, siemeniksi tai muuhun hyötykäyttöön eivät kuulu huumelainsäädännön eivätkä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan, vaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan. Fimean tulisi jatkossakin olla nimenomaan lääkealan viranomainen, jolle hampun ei-lääkinällisen viljelyn valvonta ei kuulu.

Lisäksi miten voidaan perustella hampun kasvatuksen kontrollin tiukentamisen edistävän huumausaineyleissopimuksen tavoitetta edistää ihmiskunnan terveyttä ja hyvinvointia? Ja miten se kytkeytyy hallitusohjelman "Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi" strategiseen kokonaisuuteen tai tavoitteisiin "hyvinvoinnin edistämisestä ja eriarvoisuuden vähentämisestä"?

Kyseinen lakialoite ei mitenkään "selkiytä hampun viljelyä" vaan lisää aivan turhaa viranomaiskontrollia siellä, missä sitä ei tarvita. Yhteys huumausainelainsäädäntöön on nähtävissä vain huumesodan logiikan kautta, ei sen kautta, että tällä uudella pykälistöllä "kevennettäisiin" huume politiikkaa.

Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksesta on lisäksi otettava huomioon se, että sopimus kirjaimellisesti sanoo kannabiksen lääkekäytön olevan sopimuksen ulkopuolella. Siinä huumausaineiksi luokiteltuja kasveja ja niistä valmistettuja tuotteita tarvitaan välttämättä ihmiskunnan kivun ja kärsimyksen lievittämiseksi. Tällöin hampun kukintojen kerääminen ja jalostaminen lääkkeeksi ei kuulu huumausainelain piiriin. Tämä on todettu Suomessa mm. Turun hallinto-oikeuden vuonna 2006 antamassa ratkaisussa. Cannabis palautettiin lääkeluetteloon vuonna 2008.

Hampun uusien lajikkeiden jalostustoiminnan kieltämistä huumausainelaisissa ei voi perustella vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksella, koska siinä yksiselitteisesti sanotaan hampun viljelyn hyötytarkoituksiin olevan sopimuksen ulkopuolella. Edellä mainittujen seikkojen nojalla hampun viljelyyn viittaaminen huumausainelain 7§:ssä pitää poistaa kokonaan.

Huumausainepolitiikkamme tavoitteena pitäisi olla jokin aivan muu kuin hampun viljelyn valvonta. Nyt liikutaan tarpeettoman lainlaatumisen, perustuslaillisiin oikeuksiin puuttumisen ja jopa naurettavuuksiin yltävän narkofobian rajoilla.

Lain tarpeettomuutta ja jopa vahingollisuutta korostaa esitys kotimaisen siementuotannon ja siten kotimaisen kasvinjalostuksen kieltämiseksi.

"Edellä sanottu merkitsisi, että viljelyyn voisi käyttää vain EU:n kasvilajikeluettelossa olevien hampulajikkeiden kylvösiemeniä, jotka ovat sertifioituja. Tämän vuoksi viljelyyn ei siis voisi käyttää siemeniä, jotka viljelijä olisi kerännyt edellisen vuoden hampusadosta (niin sanottu TOS-siemen)."

Tämä kieltää edellisen vuoden kylvöstä saatujen siementen käyttöä, mikä on turhaa kieltopolitiikkaa. Tällainen laki tukahduttaa kotimaisen kasvinjalostuksen ja altistaa kotimaisen tuotannon ylikansallisille suuryrityksille ja pääomien virtaamisen niille.

Esityksessä kielletään myös hampun tunneli-, kasvihuone- ym viljely. Kieltoa perustellaan sillä, että näissä kasvatetussa hampussa THC-pitoisuus nousisi helposti korkeaksi. Mielestämme tämä väittäjä ei pidä paikkaansa. Mihin väite perustuu?

Hampun kylvämisen ajankohdan sitominen keinotekoiisiin pykäliin ja ilmoitusvelvollisuuksiin ei ole kestävää maatalouspolitiikkaa. Suomen ilmasto on mikä on, ja maanviljelijällä pitää olla oikeus määritellä paras kylvöaika itse. Tällainen säätely on jopa perustuslaillisen itsemääräämisoikeuden vastainen. Tämä herättää kysymyksen koko lakiesityksen perustuslaillisesta ja ihmisoikeusharkinnasta: onko sellaista tehty?

Ihmisillä on oikeus kasvattaa hampua koristekasviksi, millä on myös pitkät perinteet Suomessa, mikä näkyy muun muassa vanhoissa valokuviissa. Hampun viljelyllä on ollut merkittävä osa Suomen kansan, kaupankäynnin ja kapitalismin (buldaanimanufaktuurit) synnyssä ja kehityksessä. Pelastaapa hampun tulen ihmiskunnalle Kalevalan 48. runossa. Hampun kasvatusta kuuluu kansalaisten henkilökohtaisen vapauden piiriin, ja se että kannabista on havaittu kasvatettavan myös huumausainetarkoituksessa, ei ole riittävä peruste rajoittaa kansalaisten perustuslaillisia oikeuksia.

Huumausaineyleissopimus sallii hampun kaikkien osien kasvatuksen ja valmistuksen, kunhan sitä ei tehdä huumausaineen valmistamiseksi. Hampusta eli kannabiskasvista ei pidä tehdä valvonnallisesti erikoista kasvia jonkin symbolisen huume poliittisen tavoitteen takia.

Suomessa huumausaineyleissopimusta on kuitenkin tulkittu niin, että hampun on käyttötarkoituksesta riippumatta aina kiellettyä siksi, koska se "sisältää käytännössä aina tetrahydrokannabinolia" (pitäisi olla tetrahydrokannabinolia). Tulkinta on kuitenkin väärä, koska sopimus itse rajaa kannabiskasvin viljelyn teollisia tai puutarhaviljelytarkoituksia varten kokonaan ulkopuolelleen (art 28:2):

"2. Tätä yleissopimusta ei sovelleta kannabiskasvin viljelyyn yksinomaan teollisia (kuidut ja siemenet) tai puutarhaviljelytarkoituksia varten".

Mikään kansainvälinen sopimus ei ole kiveen hakattu, vaan niiden on muututtava ajan ja olosuhteiden muuttuessa. Lakiesityksestä puuttuu sen pohtiminen, että Suomi on sitoutunut vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen jälkeen myös muihin kansainvälisiin sopimuksiin, jotka pitää ottaa huomioon tässä asiassa.

YK:n jäsenmaat sopivat vuonna 2015 kestävästä kehityksen toimintaohjelmasta ja tavoitteista. Niiden pyrkimyksenä on poistaa äärimmäinen köyhyys maailmasta ja turvata hyvinvointi ympäristölle kestäväällä tavalla. Hampun viljelyllä voidaan tukea useita kestävästä kehityksen tavoitteita ravinnon saannin turvaamisesta kestävästä teknologian kautta maaperän suojeluun ja entistämiseen.

<https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (Convention on Biological Diversity, CBD) allekirjoitettiin YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssissa Rio de Janeirossa vuonna 1992;

<https://finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1994/19940078>

“Sopimusosapuolet päättävät vakaasti suojella biologista monimuotoisuutta ja käyttää sitä kestävästi nykyisten ja tulevien sukupolvien hyväksi.”

Joulukuussa 2020 YK:n huumekomissio lievensi WHO:n esityksestä kannabiksen huumausaineluokitusta siten, että sen lääkekäyttö tulisi helpommaksi. Onko tätäkään otettu huomioon lakiesityksen valmistelussa?

Lakiesityksen perusteella voidaan päätellä, että valtionhallinnossa elää vielä virkaintoisten virkamiesten joukko, jotka kuvittelevat hampun kasvatuksen ja jalostuksen sekä kannabiksen lääkekäytön ankaran valvonnan jotenkin vaikuttavan huumeongelmaan. Miksi tällaisena kriisiaikana valtionhallinnossa tuhlataan yhteiskunnan resursseja näin huonoon lainvalmisteluun?

9 § Luvan myöntäminen / Beviljande av tillstånd

-

11 § Luvan myöntämisen edellytykset / Villkor för beviljande av tillstånd

-

12 § Valmistuslupa / Tillverkningsstillstånd

-

15 § Käsittelylupa / Hanteringstillstånd

-

15 a § Hampun viljelyä koskeva ilmoitus / Anmälan om odling av hampa

Luonnoksen mukaan hampun viljelystä olisi tehtävä ilmoitus Fimealle. Teolliseen käyttöön viljeltävän hampun ilmoituskäytäntö tulee toteutuessaan pikemminkin siirtää maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen. Ilmoitus lähimmälle poliisilaitokselle puoltaa paikkaansa vain ja ainoastaan siksi, että sillä ennaltaehkäistään poliisin suorittamia aiheettomia hamppuviljelmien niittämisiä, joita on tapahtunut.

Sallittujen hamppulajikkeiden rajaaminen vain sellaisiin lajikkeisiin, jotka ovat tukikelpoisia EU:n maataloustukia koskevan sääntelyn nojalla, on perusteeton. Lajikkeille, jotka eivät ole EU-

tukikelpoisia, ei tietenkään voi hakea tai saada EU-tukea, mutta niitä ei voi kieltää. Kielto rikkoisi myös vuoden 1992 biologista monimuotoisuutta koskevaa yleissopimusta.

Luonnoksessa lukee: "Toisaalta Suomessa ja monissa muissa maissa on tulkittu, että 28 artiklan 1 kohdan mukaan esimerkiksi hampun kukinnan hyödyntäminen tai hampun käyttäminen raaka-aineena lääkkeellisiin käyttötarkoituksiin on vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen nojalla kiellettyä, jos käyttöön ei oteta lupamenettelyjä, joita tässä esityksessä ei ehdoteta otettavaksi käyttöön. Tämä on myös kansainvälisen huumausainevalvontalautakunnan tulkinta."

Huumausaineyleissopimuksen 28 artiklan 1 kohta ei millään tavalla kiellä kukinnan hyödyntämistä lääkkeellisiin käyttötarkoituksiin. Siinä puhutaan kannabiskasvin viljelystä kannabiksen tai kannabishartsin tuotantoa varten. Mihin perustuu luonnoksen väite kansainvälisen huumausainevalvontalautakunnan tulkinnasta?

Tässä kohdassa on kyse vuoden 1961 sopimuksen tulkinnasta, jonka mukaan kieltolain ehdoilla halutaan estää kannabiksen kasvatusta lääkekäyttöön vaikka sopimuksen johdannossa sanotaan sen olevan sopimuksen ulkopuolella. Turun hallinto-oikeuden päätöksellä vuodelta 2006 on todettu lääkekäytön olevan vuoden 1961 huumausainesopimuksen mukaista.

Muidenkaan hyötykasvien kasvatusta ei valvota tällä tavalla kuin hampua ehdotetaan valvottavan. Lakiesitys ei ota millään tavoin kantaa oopiumunikon jalostukseen, viljelyyn sekä oopiumunikon kuivattujen kotien taikka siementen myymiseen koristeiksi tai elintarvikkeina. Tämä on niin ikään ristiriidassa sen väitteen kanssa, että lakimuutos olisi tärkeä erityisesti YK:n huumausaineyleissopimuksen asettamien velvoitteiden kannalta.

Luonnoksessakin sanotaan: "Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen 28 artiklan 2 kohdan mukaan huumausaineyleissopimusta ei sovelleta hampun viljelyssä silloin, kun hampun kuitua ja siemeniä käytetään sellaisenaan tai jatkojalostetaan yksinomaan teollisia tuotteita tai tarkoituksia varten. Näin voi olla esimerkiksi elintarvike-, rehu- ja vaateteollisuudessa." Miksi luonnoksessa kuitenkin koko ajan viitataan tähän sopimukseen, jonka ulkopuolella ovat kuitu-, siemen-, elintarvike- ja puutarhaviljely? Ei ole merkityksellistä, sisältääkö kasvin osa huumausaineeksi luokiteltavaa ainetta, mikäli sitä ei käytetä huumausaineena tai huumausaineen raaka-aineena.

16 § Vastuuhenkilöä ja tämän sijaisia koskevat vaatimukset / Krav på ansvarig person och dennes ställföreträdare

-

19 § Selvitys lupaharkintaa varten / Utredning för tillståndsprövning

-

22 § Ensiavussa ja kriisinhallinnassa tarvittavat lääkevalmisteet / Läkemedelspreparat som behövs vid första hjälpen och vid krishantering

-

23 § Poikkeukset tuonti- ja vientilupia koskevista vaatimuksista / Undantag från kraven på import- och exporttillstånd

-

24 a § Hampun viljelyä koskevat ilmoitukset ja kirjanpito / Anmälningar och redovisning som gäller odling av hampa

Jos olisi kyse hampun viljelemisestä huumausaineeksi, niin pykälän viljelyä koskevat ilmoitukset ja kirjanpito, olisivat perusteltuja. Mutta kun on kyse hampun kuitu-, siemen-, elintarvike- ja puutarhaviljelystä, niin ei ole tarkoituksenmukaista säännellä niitä huumausainelailloja erityisesti, kun vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen 28 artikla määrää, että yleissopimusta ei sovelleta niihin. Riittävät ilmoitukset ja kirjanpito pitäisi määräytyä sen mukaan, mitä EU:n maataloustuen hakeminen ja saaminen edellyttää.

24 b § Hampun viljelyä ja hampua koskevat poikkeukset ja rajoitukset / Undantag och begränsningar som gäller hampa och odling av hampa

Luonnoksessa perustellaan: ”Viennin, kuljetuksen, jakelun, kaupan, käsittelyn, hallussapidon ja käytön kielloista olisi tarpeen säätää poikkeus teollisen käytön osalta, koska vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen nojalla hampun kuidun ja siementen hyödyntäminen teollisessa käytössä on sallittua. Kuitenkin 28 artiklan 1 kohdan mukaan esimerkiksi hampun käyttäminen lääkkeellisiin käyttötarkoituksiin on vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen nojalla kiellettyä, jos käyttöön ei oteta lupamenettelyjä, joita tässä esityksessä ei ehdoteta otettavaksi käyttöön. Samasta syystä huumausaineen valmistaminen teolliseen käyttöön, eli esimerkiksi hampun uuttaminen, ei myöskään tulisi sallituksi.”

Kuten edellä on jo todettu, vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen 28. artiklan kohta 1 ei kiellä kannabiksen lääkekäyttöä. Sopimuksen tarkoituksessa ja johdannossa todetaan näiden sopimuksissa mainittujen huumausaineiden olevan välttämättömiä kivun ja kärsimyksen lievittämiseksi. Millään alemmpitasoisella lailla tai muulla pykälällä ei voida sivuuttaa tätä tärkeämpää tavoitetta ja tarkoitusta.

Sopimuksen 28. artiklan 3 kohdassa kehoitetaan kieltämään ”väärinkäyttö”. Siinäkin ei kielletä lääkekäyttöä.

Luonnoksen pykälän 3 momentin mukaan hampun kukintoa ei saisi hyödyntää, varastoida tai luovuttaa eteenpäin. Hyödyntämisellä tarkoitettaisiin kukinnon käyttämistä raaka-aineena minkä tahansa tuotteen valmistamiseksi. Hampun kukinto sisältää eniten THC:tä hampun eri osista, minkä vuoksi sen hyödyntäminen, varastointi ja luovuttaminen on kiellettyä jo voimassa olevan

huumausainelain nojalla. Asiasta olisi kuitenkin selkeyden vuoksi säädettävä erikseen, koska ehdotetussa laissa mahdollistettaisiin hampun eräiden muiden osien teollinen hyödyntäminen.

Ehdotettu sääntely on keinotekoista ja turhaa hampun hyödyntämisen rajoittamista joka ei millään tavalla palvele huume politiikkaa. Ja kuten edellä on jo todettu, vuoden 1961 huumausaineyleissopimusta ei sovelleta hampun kuitu-, siemen-, elintarvike- ja puutarhaviljelykseen eikä näihin tarkoituksiin viljeltävää hampua tulisi säädellä huumausainelaissa.

30 § Kirjanpitovelvollisuus / Redovisningsskyldighet

-

32 § Eräiden huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seuranta / Övervakning av vissa läkemedel som betraktas som narkotika

-

45 § Huumausainerikosten estäminen, paljastaminen ja selvittäminen / Förebyggande, avslöjande och utredning av narkotikabrott

Luonnoksen mukaan keskusrikospoliisin päällikön tai tullin rikostorjunnan päällikön kirjallisella päätöksellä voidaan myöntää huumausainerikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä suorittavalle viranomaiselle yksittäistapauksessa lupa huumausaineen valmistamiseen sekä 7 §:ssä tarkoitettujen kasvien ja sienien viljelyyn.

Nykyisen lain perusteella em. viranomaisten kirjallisella päätöksellä voidaan luovuttaa takavarikoituja tai valtiolle menetetyksi tuomittuja huumausaineita ja 44 §:n 2 momentissa tarkoitettuja aineita, laitteita ja tarvikkeita viranomaiselle käytettäväksi huumausainerikosten estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä ja myöntää viranomaiselle tähän tarkoitukseen huumausaineen hallussapitolupa.

Tämä on riittävä valtuus huumausainerikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Ehdotettu muutos antaisi huume poliisille oikeuden tehdä huumausainerikoksia. Viime vuosina on paljastunut laajaa poliisikorruptiota, joista ns. Aarnio-tapaus on törkeimpiä. Ei ole syytä antaa poliisille ja tulliviranomaisille lupaa huumausaineiden valmistamiseen tai niitä sisältävien kasvien viljelyyn, joka helpottaisi em. korruptioon syyllistymistä.

47 § Huumausainelakirikkomus / Förseelse mot narkotikalagen

Luonnoksessa ehdotetaan huumausainelain 47 §:n Huumausainerikkomus ensimmäiseen momenttiin lisättäväksi kohta 10, jossa säädettäisiin ehdotetun 7 §:n 3 ja 4 momentin vastainen hampun viljely sekä 24 a §:n mukaisten ilmoitus- ja kirjanpito velvollisuuden laiminlyönti

huumausainelakirikkomuksena rangaistavaksi. Samalla 1 momentin 8 ja 9 kohtaan tehtäisiin ehdotetusta lisäyksestä johtuvat tekniset muutokset.

Koska lausunnossa edellä kritisoidaan näitä muutoksia, niin ehdotettua uutta kohtaa 10 ei tule säätää.

49 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

-

Tietojen luovuttaminen viranomaisille ja tieteelliseen tutkimukseen (sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §) / Utlämnande av uppgifter till myndigheter och för vetenskaplig forskning (15 § i lagen om elektroniska recept)

-

Voimaantulo / Ikraftträdande

Tällaista lainsäädäntöä ei pidä saattaa voimaan ennen kuin sen seurausvaikutuksia on tarkkaan tutkittu ja selvitetty tämän lainsäädännön ajan- ja tarkoituksenmukaisuus.

Muuta kommentoitavaa esityksestä / Andra kommentarer om propositionen

Fimean ja STM:n laatima "Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huumausainelain ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §:n muuttamisesta" pitää valmistella uudelleen, tarkistaa sen yhteensopivuus Suomen hyväksymien ihmisoikeusvelvoitteiden sekä muiden kansainvälisten sopimusvelvoitteiden kanssa ja asettaa sille ajanmukaiset tavoitteet.

Lakiesitystä perustellaan vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksella, The Single Convention, ja sen pohjalta tehdyillä tulkinnoilla Suomen huumausainelain eri pykälissä. Vuoden 1961 huumausaineyleissopimus rajaa teollisen hampun sopimuksen ulkopuolelle (art 28 kohta 2) siten, että nämä eivät kuulu huumausaineiden kriminaalivalvonnan piiriin.

Kyseisen sopimuksen tarkoituksena on kantaa vastuu ihmiskunnan terveydestä ja hyvinvoinnista. Sen johdannossa todetaan ensimmäisenä, että huumausaineiden lääkinnällinen käyttö on jatkuvasti välttämätöntä tuskan ja kärsimysten lieventämiseksi ja, että asianmukaisin toimenpitein on varmistettava huumausaineiden saanti tähän tarkoitukseen.

Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen 28 artiklassa 2. kohdassa sanotaan, ettei sopimus koske siemen- tai kuiduntuotantoon eikä puutarhaviljelytarkoituksiin kasvatettua hampua, eikä sopimus siten velvoita kriminaalivalvontaviranomaista minkäänlaisiin toimenpiteisiin tällaisen toiminnan suhteen.

Lisäksi YK:n huumausainekomissio, CND, poisti joulukuussa 2020 kannabiksen sopimuksen ankarimmasta IV luokasta, mikä tarkoittaa sitä, että ankarimmat rajoitukset sen lääkekäytölle ovat perusteettomia.

Kuinka tästä voidaan johtaa se, että hampun jalostaminen pitää kieltää perustellen sillä, että "sitä ei laajemmin vielä harrasteta tässä maassa"? Ehdotettu lakimuutos vaarantaisi hampun geneettistä monimuotoisuutta ylläpitävän työn. Hampu on lähihistoriassa kärsinyt merkittävää geneettistä katoa suhteettomien poliittisten toimien seurauksena, ja esimerkiksi pohjoisilla leveyspiireillä ulkoviljelyssä pärjäävien lajikkeiden geneettinen monimuotoisuus on supistunut merkittävästi. Esityksessä asetetut vaatimukset kylvösiemenen sertifiointista vaarantavat Suomen olosuhteissa pärjäävien kantojen kehityksen, ylläpidon ja jopa olemassaolon.

Pitäisi tunnustaa se tosiseikka, että huumausaineiden käytön ja tarjonnan rajoittaminen kriminaalivalvonnan keinoin on täysin epäonnistunutta huume politiikkaa, ja tämä pyrkimys on sivuuttanut yleisopimuksen alkuperäisen tarkoituksen turvata lääkeaineiden saanti kivun ja kärsimyksen lievittämiseksi. Jopa viiden miljardin ihmisen arvioidaan elävän ilman mahdollisuutta kivun lievitykseen tai oireiden mukaiseen hoitoon maailmassa.

Lakimuutoksella ei aiota perustaa kannabisvirastoa tai vastaavaa viranomaistahoa lääkkeellisen kannabiksen kasvatuksen hallinnolliseen valvontaan yleisopimuksen artiklan 28 1. kohdan määrittelemällä tavalla, jolloin lääkekannabiksen tuotanto pysyy maassamme laittomana (kts. lakiluonnoksen 5.1.).

Kieltolailla on ollut suuri kielteinen vaikutus myös kannabiksen muulle hyötykäytölle. Kannabiksen käytön kriminaalivalvonta on epäonnistunut eikä mitään muuta taloudellista tms. toimintaa enää pidä rajoittaa tällä perusteella.

Valtion hallinnossa pitäisi asettaa tarkan harkinnan alle koko se ajatusmalli, että hampun kasvatuksen ja jalostuksen tai kannabiksen lääkekäytön ankaralla valvonnalla olisi suuri merkitys Suomen huumeongelmalle. Paljon tehokkaampi tapa puuttua kansainvälisen järjestäytyneen huumerikollisuuden toimintaan on rahanpesun kitkeminen kansainvälisissä veroparatiiseissa kuten Luxemburgissa.

Kannabiksen kotikasvatuksen kriminalisointia pidetään nykyään epäonnistuneena politiikkana, ja kotikasvatuksen voidaan sanoa korvaavan ulkomailta salakuljetettua hasista eli järjestäytyneitä rikollisuutta, mikä on em. huumesopimuksen varsinainen kohde. Ei pidä jatkaa tällaista epäonnistuneeksi osoittautunutta ajatusmallia yhä uusilla pykälillä ja asetuksilla.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ylläpitää ja parantaa väestön terveyttä valvomalla ja kehittämällä lääkealaa. Nämä ylevät tavoitteet eivät ole pitäneet kannabiksen lääkekäytön valvonnassa, joka on alistettu huumausaineiden kriminaalivalvonnasta peräisin oleville periaatteille. Suomessa cannabis palautettiin lääkeluetteloon vuonna 2008, mikä päätös perustuu vuoden 1961 huumausaineyleissopimukseen. Vuoden 1972 huumelain voimaansaattamisesta saakka tätä sopimusta on tulkittu yksipuolisesti kieltolain näkökulmasta, ei potilaan oikeuksia, ihmisoikeuksia eikä sopimuksen tarkoitusta kunnioittaen kivun ja kärsimyksen lievittämiseksi.

Lakiesityksessä ehdotettu hampun hyötykäytön valvontamalli ei palvele YK:n kestävän kehityksen tavoitteita eikä biologista monimuotoisuutta koskevaa yleissopimusta. Jälkimmäisen sopimuksen "sopijaosapuolet päättävät vakaasti suojella biologista monimuotoisuutta ja käyttää sitä kestävästi nykyisten ja tulevien sukupolvien hyväksi":

<https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus (Convention on Biological Diversity, CBD)

<https://finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1994/19940078>

Nämä sopimukset ovat kollektiivinen ilmaus siitä, että ihmiskunnan on löydettävä ratkaisuja suuriin, eksistentiaalsiin ongelmiin kestävän maanviljelyn, ruoantuotannon ja teknologian kehittämiseksi. Valtionhallinnossa on päästävä eroon kriminaalivalvonnan luomasta ajatusmallista, jossa hamppu on sama asia kuin huumeongelma.

Lisäksi on huomionarvoista, että suomalainen maatiaishamppu on äärimmäisen uhanalainen, sillä kohtuuttomien poliittisten linjausten vuoksi se on kadonnut lähes kokonaan. Lain tullessa voimaan luonnoksessa esitetystä muodosta estyisi pyrkimys elvyttää perinteisiä populaatioita.

Lakiesitys on myös vastakkainen vireillä olevan kansalaisaloitteen (Kannabiksen käytön rangaistavuuden poistaminen KAA 5/2020) kanssa, jossa esitetty neljän kannabiskasvin kotikasvatuksen salliminen säästää viranomaisten resursseja enemmän kuin tämä hampun viljelyä vahingollisesti rajoittava lakiesitys. Kannabiksen kotimaisen kasvatuksen tiedetään olevan tehokkaampi keino ulkomailta salakuljetettavan hasiksen korvaavana tuotteena kuin kriminaalivalvonnan keinot

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/kannabiksen-kayton-rangaistavuuden-poistaminen.aspx#eduskunta.

Kansalaisaloitteen lakivaliokunnan kuulemistilaisuudessa lainoppineet osoittivat huumeiden kriminaalivalvonnan olevan yhteiskuntamme viimeinen kolo, jota 1990-luvulla Suomeen tullut länsimainen ihmisoikeusajattelu ei ole vielä saavuttanut. Tämä osoittaa, millaisen kaninkolon kieltolakipolitiikkamme on onnistunut luomaan vuoden 1972 huumelain jälkeen.

Vuoden 1961 huumausaineyleissopimus solmittiin aikoinaan YK:n johdolla, ja myös siellä ollaan 60 vuoden aikana edistytty huumeongelman käsittelyssä. YK:n eri toimistojen johtajien lautakunta Chief Executives Board for Coordination julkaisi 18.1.2019 yhteisen julkilausuman "UN Common Position on drug policy - Consolidating system-wide coherence". Siinä todetaan yleisesti, että huume politiikan keskiöön tulee asettaa tutkimusnäyttöön perustuen ihmiset, terveys ja ihmisoikeudet. Kannabiksesta todetaan erityisesti, että jäsenmaiden tulee perustella huume poliittiset ratkaisunsa tieteellisellä tutkimusnäytöllä, jotta ne voisivat paremmin ymmärtää kannabiksen uusien valvontamallien haitat ja hyödyt

https://unsceb.org/sites/default/files/imported_files/CEB-2018-2-SoD.pdf.

Joulukuussa 2020 YK:n huume komissio lievensi WHO:n esityksestä kannabiksen huumausaineluokitusta. WHO:n asiantuntijalautakunnan antamat suositukset olivat huume komission, CND, poliittista äänestys päätöstä pitemmälle meneviä, mikä myös pitäisi ottaa huomioon kannabiksen valvontaa harkitessa. Poliittisen päätöksenteon pitää perustua tutkimusnäyttöön, myös huumausainepolitiikan.

Lakiesitys on maanviljelijän ja maatalousyrittäjän kannalta haitallinen lisäten tarpeettomasti byrokratiaa. Se rajoittaa kansalaisen oikeuksia ilman, että tällä lakialoitteella olisi mitään tekemistä Suomen huumeongelman kanssa.

Jos laki tulisi voimaan esitetynlaisena, se asettaisi merkittäviä haasteita hampun luvalliselle viljelylle ja huonontaisi hampunviljelijöiden asemaa entisestään. Se ei toisi mitään parannuksia viljelyn edellytyksille, mutta vaikeuttaisi toteutuessaan viljelyä entisestään. Se vaarantaisi henkilökohtaisen vapauden, elinkeinovapauden eikä mitenkään parantaisi yhdenvertaisuutta ja mukaanottavuutta.

Esitetty lakimuutos ei parantaisi hampunviljelijöiden asemaa, sillä se ei tuo mitään parannuksia viljelyn edellytyksille. Sen sijaan se vaikeuttaisi toteutuessaan viljelyä entisestään. Lakiluonnoksen esittämien toimenpiteiden hyöty olisi mitätön, haittojen osuessa moninaisesti eri sektoreille.

Laittoman kotikasvatuksen kannalta tämä lakiesitys on merkityksetön. Nykyinen kriminaalivalvontajärjestelmä suosii järjestäytyneitä rikollisuutta eikä tämä lakiesitys muuta tätä tilannetta ainakaan parempaan suuntaan.

Väitteet siitä, että kasvihuoneviljely nostaa kasvin THC-tasoa, ja että kaikki muu kuin EU-luvan saanut hampun kasvatusta, kuulostavat muun lähdetiedon puuttuessa huumeepoliisin väitteiltä. Lakiesityksen asiantuntijoita arvioitaessa pitää ottaa huomioon huumeiden kriminaalivalvonnan täydellinen epäonnistuminen laittoman huumeikaupan valvonnassa.

Kaikki tilastot ja muu tutkimustieto osoittavat, ettei kriminaalivalvonta ole 60 vuoden aikana edistynyt yhdessäkään tavoitteessaan vaan huhtikuussa Europolin johtaja esitti julkisuuteen arvionsa, että kymmenien miljardien eurojen vuosittainen tulonsiirto järjestäytyneelle rikollisuudelle on murtamassa EU:n kriminaalivalvontajärjestelmän

<https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/serious-and-organised-crime-in-eu-corrupting-influence>

Suomessakin vankiloista kerrotaan, ettei enää löydy halukkaita vanginvartijan tehtäviin, koska rikollisjengit taistelevat huumeriiveistään jo vankiloissa. Tätä yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kielteistä kehitystä ei tule enää lietsoa yhdelläkään epäonnistuneella lailla. (<https://yle.fi/uutiset/3-11861462>)

Perusteleminen vuoden 1961 sopimuksella ottamatta lainkaan huomioon myöhemmin tapahtunutta kehitystä, Suomen muita kansainvälisiä sitoumuksia ja varsinkin ihmisoikeusajattelun kehitystä 60 vuoden aikana, kertoo siitä, kuinka virkamieskoneistossa elää vuosikymmenien huumesotakupla itse aiheuttamansa tietämättömyyden vallassa.

Onko tämä huumeongelman kriminaalivalvontaan luotu viranomaisbyrokratia oikeasti tehtäviensä tasolla? Onko Suomella ylipäänsä olemassa todennettuun tutkimustietoon perustuvaa huumeepoliittista strategiaa vai ovatko myös huumeohjelmat samanlaista virkamiesvetoista sanahelinää kuin tämä lakiesitys? Missä on se tutkimustieto, joka osoittaa nykyisen huumeepoliittikan onnistuneen?

Lain valmistelussa pitää tarkkaan harkita sitä, rikkooko lakiesitys kansainvälisten huumesopimusten tavoitteita rajoittaessaan keinotekoisesti ankarasti kannabiksen lääkekäyttöä ja muuta hyötykäyttöä ja onko se kansainvälisen kehityksen mukainen lainmuutos. Samoin tulisi harkita sitä, että onko Fimea lääkintäviranomainen vai huumeepoliisi.

Lakiesitys on lähetettävä uudelleenvalmisteluun, jossa otettaisiin huomioon WHO:n esittämät kannabiksen luokitussuosikset ja sen asiantuntijalautakunnan esittämät tieteelliset perustelut kannabiksen ja kannabinoidien valvonnasta.

On perusteellisesti selvitettävä, miten kannabiksen lääkekäytön ankara valvonta ja hampun hyötykäytön keinotekoinen rajoittaminen vaikuttaa huumeongelman hoitamiseen.

Huume politiikassa pitää ottaa uudelleen harkintaan huumesopimusten alkuperäiset tarkoitusperät, olisivatko ne saavutettavissa toimimalla toisin, perusoikeuksia noudattaen ja kustannustehokkaasti?

STM:n lakiesitys on vain yksi esimerkki niistä ongelmista, joita 60 vuotta vanha huumausainesopimus ja sen yksipuolinen tulkinta aiheuttavat nykyaikana. Suomen on otettava kansainvälisesti aktiivinen rooli tämän sopimuksen muuttamiseksi tai kumoamiseksi. Pitäisi myös harkita sitä vaihtoehtoa, että kannabis otetaan kokonaan pois tämän sopimusjärjestelmän piiristä ja sitä voitaisiin valvoa kuten tällä hetkellä valvotaan alkoholia, tupakkaa sekä muita maataloustuotteita.

On turhauttavaa lukea vielä 60 kieltolakivuoden jälkeen tällaista tekstiä, joka on täysin irti ajasta, ja vain nostaa esille huumesodan aiheuttamat traumat vuosien hyvän kehityksen jälkeen. Eikö tähän asiaan saa mitään järkeä, vaan ainoastaan "viranomaisten työn tehostamista"?

Valtionhallinnossa pitää varautua siihen, että 5 - 10 vuoden aikajänteellä kannabiksen kasvatusta lääke- ja aikuiskäyttöön tulevat laillisiksi myös Suomessa.

Lakiluonnoksessa ei oteta kantaa sopivaan ylärajaan THC-pitoisuudelle, joka erottaisi huumausainehampun kuitu-, elintarvike, siemen- ja puutarhahampusta. Raja voisi olla sama kuin EU:n maataloustuen raja (0,2 %). Tämän rajan määrittäminen selkeyttäisi monta epäselvää asiaa suhtautumisessa hampun viljelyyn.

Larmela Timo
Suomen kannabisyhdistys ry